

**Ympäristöministeriön strateginen
tulossopimus
2019**

SISÄLLYS

Allekirjoitukset.....	3
1) Tausta.....	4
2) Ympäristöministeriön strategian 2030 tavoitteet	4
3) Toimintaympäristön kuvaus	5
Yleistä.....	5
Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto.....	5
Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta	6
Kestävä kaupunkikehitys.....	7
4) Riskienhallinnan näkökulma	8
5) Voimavarat*.....	8
* kappaleessa ilmoitetut luvut ovat alustavia tietoja	8
Liite Ympäristöministeriön Tulostavoitteet 2019 ja Mahdollistajat	8

Allekirjoitukset

Ympäristöministeriön vuoden 2019 tulostavoitteista ja voimavaroista on sovittu kansliapäällikön ja osastojen sekä tulosalueiden välisissä neuvotteluissa.

Helsingissä 17.12.2018

Hannele Pokka
Kansliapäällikkö

Tuula Varis
Ylijohtaja
Ympäristönsuojeluosasto

Helena Säteri
Ylijohtaja
Rakennetun ympäristön osasto

Ari Niiranen
Ylijohtaja
Luontoympäristöosasto

Ismo Tiainen
Hallinto- ja kansainvälisten asiain
johtaja
Hallinto ja kansainväliset asiat
-tulosalue

Jussi Salmi
Viestintäjohtaja
Tieto ja viestintä -tulosalue

1) Tausta

Ympäristöministeriön tulossopimus ja vuoden 2019 tulostavoitteet perustuvat ympäristöministeriön 2018 valmistuneeseen strategiaan 2030 sekä pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan. Tulossopimus havainnollistaa, miten strategiaa ja hallitusohjelmaa toteutetaan ympäristöministeriössä. Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaksi kertaa vuodessa (väliraportti 31.8. ja loppuraportti vuoden lopussa). Raportoinnin tuloksia hyödynnetään mm. hallituksen vuosikertomuksen ja ympäristöministeriön toimintakertomuksen valmistelussa.

Ympäristöministeriön visio:

Parempi ympäristö tuleville sukupolville

Toiminta-ajatus:

Kestävää elinympäristöä ja vihreää kasvua rakentamassa

Arvot:

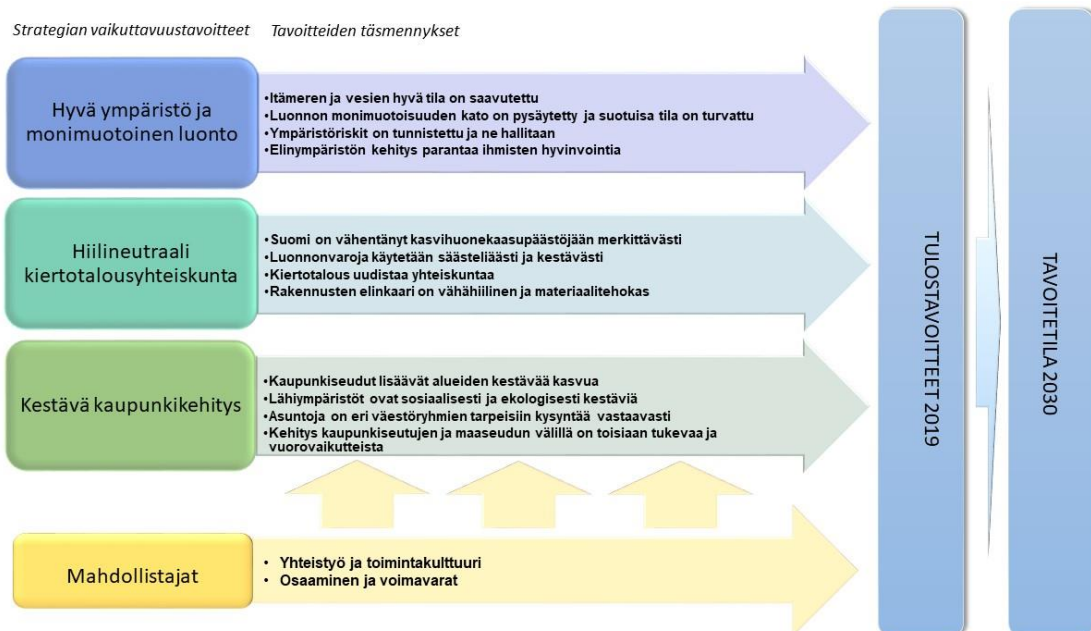
Rohkeasti avoin

Arvostettu asiantuntija

Vastuullinen tulevaisuudentekijä

2) Ympäristöministeriön strategian 2030 tavoitteet

Ympäristöministeriön strategiassa 2030 on määritelty vaikuttavuustavoitteet ja näiden täsmennykset. Mahdollistajat tukevat vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Strategia muodostaa hallitusohjelman ja keskeisimpien ympäristöministeriön hankkeiden kanssa perustan toiminnan ja resurssien käytön suunnittelulle.

3) Toimintaympäristön kuvaus

Yleistä

Julkishallinnon resurssien väheneminen ympäristöongelmien lisääntyessä on suuri haaste ympäristöhallinnolle. Valtioiden rajat ylittävät ympäristöongelmat ja EU:n kasvavan ympäristösäätelyn toteuttaminen edellyttää vahvaa ympäristöhallintoa ja yhteistyötä niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

Digitaalisilla ja tekoälyyn perustuvilla järjestelmillä Suomi voi lisätä tuottavuutta. Tästä ovat esimerkkinä ympäristötiedon tuotannon modernisointi sekä rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio -hanke (KIRA-digi), joka toteuttaa hallituksen julkisten palveluiden digitalisoimisen kärkihanketta.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen valmistautuminen ja toteuttaminen on merkittävä haaste koko ministeriölle vuonna 2019. Ympäristöministeriö koordinoi oman toimialansa puheenjohtajakautta ja vastaa lukuisista Suomessa järjestettävistä asiantuntijakokouksista.

Maa- ja metsätalouden ympäristöongelmien ratkaiseminen edellyttää kansainvälisen ympäristöhallinnon lujittamista. Toiminnan keskiössä ovat kansainväliset ympäristösopimukset ja strategiat, esim. kansainvälinen kemikaalien hallintaa ohjaava strategia (SAICM) sekä YK:n ympäristökokous UNEA, joiden päätökset heijastuvat usein ajan myötä kansalliselle tasolle. Suomi on sitoutunut myös YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman (Agenda2030) tavoitteisiin. Toimintaohjelman 17:stä päätavoitteesta 10:ssä on vahva ympäristöulottuvuus.

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Ympäristön tilaan kohdistuu isoja haasteita. Suomen haasteena on ekologiseen kestävyysliittävät ongelmat, kuten ilmastonmuutos, luonnonvarojen liikkakäyttö, ympäristön saastuminen ja vesien rehevöityminen.

Arktinen ilmasto muuttuu muuta ilmastoa nopeammin. Arktisen alueen merkitys kasvaa niin kansainvälisen liikenteen, kaivostoiminnan, öljynporauksen kuin turisminkin alalla. Suomelle on arktisessa politiikassa tärkeää tunnistaa ympäristön antamat reunaehdot, suojella arktista luontoa, käyttää kestävästi arktisia luonnonvaroja sekä tiedostaa arktisiin alueisiin liittyvät riskit ja varautua niihin.

Itämeren sekä pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttaminen vaatii toimia.

Hallitusohjelman kärkihankkeiden tavoite on saada vesistöt kuntoon ja edistää ravinteiden kierrätystä. Erityisesti Itämeren, mutta myös monien joki- ja järveseisistöjen ravinnekuormitusta tulee edelleen vähentää. Valuma-alueella tehtävät toimet parantavat sekä sisävesien että Itämeren tilaa, mutta hyvän tilan saavuttaminen kestää vuosikymmeniä. Ilmastonmuutos aiheuttaa lisähaastetta rehevöitymisen torjunnalle. Lisäksi mikromuovit aiheuttavat riskin myös Suomen vesistöille.

Vuoteen 2021 ulottuvissa vesienhoitosuunnitelmissa ja merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa esitetään kustannustehokkaat toimet, joilla vesien ja meren hyvä tila voidaan ylläpitää ja huonokuntoisten vesien tilaa parantaa. Toimet tuovat merkittäviä hyötyjä niin alueen asukkaille kuin elinkeinoille. Puhtaat vedet ja monimuotoinen vesi- ja meriympäristö takaavat turvalliset juoma- ja uimavedet sekä hyvät kalavedet. Uudet innovaatiot ja niiden kehittäminen suojelutyön yhteydessä voivat tuottaa myös uusia vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Luonnon monimuotoisuuden suojelua on tarpeen tehostaa muun muassa ilmastomuutoksen vuoksi. Luonnon monimuotoisuutta köyhdyttävät edelleen luonnonarvoja heikentävä alueiden ja luonnonvarojen käyttö ja haitalliset päästöt. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen häiritsee myös ihmiselle tärkeitä ekosysteemipalveluja, kuten hiilensidontaa, vesien puhdistumista ja pidättymistä kosteikoissa, ravintokasvien pölytystä ja ravinteiden kiertoa.

Kansainväliset sopimukset ja EU:n lainsäädäntö ohjaavat Suomen toimia luonnon monimuotoisuuden suojelussa ja kestävässä käytössä. Tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2020 mennessä. Tulevina vuosina laaditaan uudet tavoitteet ja toimintaohjelma luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi vuoden 2020 jälkeen. Ohjelman valmistelussa hyödynnetään vuonna 2018 valmistunutta luontotyyppien ja 2019 valmistuvaa lajien uhanalaisuusarviointia. Luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi ja ylläpitämiseksi tarvitaan valtioiden ja viranomaisten toimien lisäksi elinkeinoalojen, yksityisten yritysten ja kansalaisten toimia. Luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö tulee sisällyttää kaikkien toimintaan.

Ympäristöriskien hallinta vaatii toimia. Ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja torjunnan kustannusten kattamiseksi tarvitaan rahoitusjärjestelmä sellaisia tapauksia varten, joissa yritykset ovat maksukyvyttömiä tai joissa vastuutahoa ei tavoiteta.

Pienhiukkasten päästöt ovat ihmisten terveyden ja ympäristön kannalta liian suuret. Valtioneuvoston hyväksyttäväksi tulevassa ilmansuojeluohjelmassa päätetään toimista ilman pienhiukkaspitoisuuksien vähentämiseksi.

Hyvä rakennettu ympäristö, luontoympäristö, hoidetut maisemat sekä kulttuuriympäristöt lisäävät terveyttä ja hyvinvointia sekä kilpailukykyä. Yhdyskuntarakenteen eheys, rakentamisen laatu sekä esteetön ja saavutettava lähiympäristö parantavat arjen sujuvuutta.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Ilmastonmuutos vaikuttaa lähes kaikkien toimintaan. Ilmastonmuutos aiheuttaa kaikkialla maailmassa riskejä luonnon ja ihmisten hyvinvoinnille. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tulee siirtyä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa ja samaan aikaan sopeutua muuttuviin ilmasto-oloihin ja lisääntyviin sää- ja ilmastoriskeihin. Ilmastotoimet tarjoavat suuria kasvumahdollisuuksia puhtaan teknologian yrityksille.

Pariisin ilmastopimuksen osapuolet pyrkivät yhdessä rajoittamaan ilmastokeskilämpötilan nousun selvästi alle kahden asteen suhteessa esiteolliseen aikaan. Suomi on osana EU:ta sitoutunut vähintään 40 prosentin päästövähennykseen vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 1990.

Eheä yhdyskuntarakenne sekä energia- ja materiaalitehokkaat rakennukset hillitsevät ilmastonmuutosta. Eheä yhdyskuntarakenne erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla parantaa yhdyskuntien toimivuutta, taloudellisuutta ja elinympäristön laatua. Samalla se vähentää liikenteen ja muun toiminnan kasvihuonekaasupäästöjä. Taloudellisesti kestävät palvelut ja liikenteen ratkaisut edellyttävät, että hajarakentamista lievealueilla hillitään ja runsaasti henkilöliikennettä aiheuttavat toiminnot sijoitetaan ensisijaisesti yhdyskuntarakenteen sisään tai hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle.

Kiinteistö- ja rakennusalalla energian käytön vähentäminen, energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntäminen ovat keskeisiä muutostekijöitä. EU:ssa uusien rakennusten tulee olla lähes nollaenergiarakennuksia vuoden 2020 loppuun mennessä. Myös

korjausrakentamiselle on asetettu kansalliset energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset. Rakentamisen kiertotaloutta edistetään vähentämällä rakentamisen ympäristökuormitusta sekä parantamalla materiaali- ja resurssitehokkuutta. Elinkaariosaaminen korostuu rakentamisessa ja rakennusten ylläpidossa. Osaavan työvoiman saanti kiinteistö- ja rakennusalalla on kasvava haaste.

Puun käyttöä lisäämällä vaikutetaan rakennusalan ympäristövaikutuksiin. Puurakentamista edistetään Puurakentamisen ohjelmalla (2016-2021). Rakenteissa ja kalusteissa puun sitoma hiili säilyy pitkän aikaa poissa ilmakehästä.

Kilpailu luonnonvaramarkkinoilla kiristyy. Tarvitsemme tuotannon ja kulutuksen muutoksen, jonka täytyy perustua energian ja raaka-aineiden nykyistä vähäisempään käyttöön. Kiertotalouden toimenpideohjelma sekä valtakunnallinen jätesuunnitelma sisältävät toimia kiertotalouden ja jätteiden kierrätyksen edistämiseksi. EU:n jätesäädösten uudistaminen edellyttää myös kansallisen lainsäädännön muuttamista. Innovatiivisten ja kestävien julkisten hankintojen edistämiseksi perustetaan verkostomainen osaamiskeskus ja pilotoidaan green deal -mallia.

Hyvä rakennettu ympäristö edistää hyvinvointia. Se luo myös puitteet talouden vakaalle kehitykselle. Suomalainen rakennettu ympäristö on Euroopan mittakaavassa pääsääntöisesti hyvällä tasolla. Suomalaisilla yrityksillä onkin mahdollisuus kehittyä alan edelläkävijöiksi. Kuitenkin monet asiat kiinteistö- ja rakennusalaalla vaativat edelleen toimia, kuten rakentamisen ja korjaamisen laatu ja sisäilman terveellisyys, turvallisuus sekä suunnitelmallinen kiinteistönpito. Hallituksen valmisteilla olevassa Terveet tilat 2028 -toimintaohjelmassa etsitään ratkaisuja julkisten rakennusten sisäilmaongelmiin.

Kestävä kaupunkikehitys

Väestö keskittyy kasvukeskuksiin, etenkin metropolialueelle. Kaupunkiseutujen kehitys vaikuttaa koko maan kansantalouden kehitykseen ja kansainvälisen kilpailukykyyn. Kaupunkien merkitys tulee korostumaan entisestään. Väestö kasvaa suurimmilla kaupunkiseuduilla niin sisäisen kuin ulkoisen muuttoliikkeen ja luonnollisen väestönkasvun seurauksena. Kysyntään nähden liian vähäinen asuntojen tarjonta erityisesti pääkaupunkiseudulla pitää asuntojen hintatasoa ja vuokria suhteellisen korkeina. Kohtuuhintaisten asuntojen riittävyys edistää oleellisesti kasvukeskusten kilpailukykyä sekä palveluiden ja liikenne- ja palvelujen järjestämistä.

Kaupunkiseutujen kasvun toteutuminen kestäväällä tavalla edellyttää toimia. Maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinon suunnitelmia sekä toteutusta sovitetaan yhteen yli kunta- ja aluerajojen. Kaupunkikehityksen kestävyys merkitys korostuu mm. Uusi kaupunkikehitysohjelman (NUA, YK Habitat III) ja kansallisen Kestävän kaupunkikehityksen ohjelman toimeenpanossa.

Asuntojen tarjonta vastaa eri väestöryhmien tarpeisiin ja kysyntään. Kohtuuhintainen asuminen ja asuntomarkkinoiden toimivuus edellyttävät asuntorakentamisen pitämistä korkealla tasolla alueilla, joissa on kova kysyntä asunnoista. Asuntojen suunnittelussa ja korjaamisessa on huomioitava väestörakenteen ja perheeseen muutokset sekä asuntojen muunneltavuus myöhempiä tarpeita varten. Nykyisen rakennus- ja asuntokannan ylläpidon ja palvelukyvyn säilyttäminen on yhä tärkeämpää. Väestön ikääntyessä yhteiskunnan on tuettava asukkaiden terveyttä ja toimintakykyä esimerkiksi edistämällä esteettömiä asuin- ja elinympäristöjä ja näiden kehittämistä tukevaa yhdyskuntasuunnittelua. Ikääntyvien ja muiden erityisryhmien kotona asumisen mahdollistaminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista.

Lähiympäristöjä kehitetään sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviksi. Laadukkaalla lähiympäristöllä parannetaan ihmisten hyvinvointia ja ehkäistään eri ryhmien epätasaista

sijoittumista. Asuinalueiden sosiaalisen kestävyys, viihtyisyyden sekä asuin ympäristön monimuotoisuuden merkitys kasvaa. Kaupunkien viherväylät lisäävät kaupunkitilan viihtyisyyttä, kannustavat liikkumaan, edistävät hyvinvointia sekä puhdistavat ilmaa ja vettä. Luonnon tarjoamalla keinoilla ratkotaan ilmastomuutokseen, terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita.

Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Uudet viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalvelut tukevat alueiden omien vahvuuksien hyödyntämistä. Kaupunkiseutujen rinnalla on elinvoimaisia yhdyskuntia, jotka perustuvat niiden vahvuuksiin, esimerkiksi biotalouteen erikoistuneeseen ja innovatiiviseen yritystoimintaan.

4) Riskienhallinnan näkökulma

Riskien tunnistaminen ja hallinta ovat osa ympäristöministeriön toiminnan ja resurssien käytön suunnittelua ja ne huomioidaan tavoitekohtaisesti. Keskeiset tavoitteisiin sisältyvät riskit liittyvät edelleen julkisen talouden säästöihin, jotka kohdentuvat laajasti myös ympäristöhallintoon. Tulossopimuskaudella ympäristöhallinnon tehtävät on sopeutettava supistuviin resursseihin ja pyrittävä samalla huolehtimaan ympäristön tilan säilymisestä.

Ministeriön henkilöstöresurssien yhteensovittaminen kasvavaan tehtävämäärään aiheuttaa edelleen käytettävissä olevien resurssien ja tehtävien tasapainottamiseen liittyviä riskejä, jotka pyritään tunnistamaan ja ottamaan toiminnassa kokonaisvaltaisesti huomioon. Erityisesti vuonna 2019 voimavaroja vaativat Suomen EU-puheenjohtajuuteen liittyvät tehtävät ja mahdolliset yllättävät erityisjärjestelyt.

5) Voimavarat*

Ympäristöministeriön toimintamäärärahat vuoden 2019 talousarviossa ovat 26 227 000 euroa, joista 16 158 000 euroa käytetään palkkoihin ja 4 197 000 euroa kohdistetaan tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoimintaan (TEAS).

Osasto- ja tulosaluekohtaiset resurssit vuonna 2019 (arvio)	HTV
Luontoympäristöosasto (LYMO)	56
Ympäristönsuojeluosasto (YSO)	61
Rakennetun ympäristön osasto (RYMO)	79
Hallinto- ja kansainväliset asiat -tulosalue (HAKA)	48
Tieto ja viestintä -tulosalue (TIEVIE)	13
Johdon tuki	5
Koko ministeriö	yht. 263

* kappaleessa ilmoitetut luvut ovat alustavia tietoja

Liite Ympäristöministeriön Tulostavoitteet 2019 ja Mahdollistajat
Erillinen liite

Taulukko 1. Tulostavoitteet 2019

Vaikuttavuus tavoite	Strategian painopisteet	Toiminnallinen tulostavoite	Tarkennukset	Hallitusohjelman painopistealue/ kärkihanke/toimenpide	Vastuutaho
1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu	1.1 Edistetään vesien- ja merenhoidon yhteen sovittavaa toimeenpanoa ja sen rahoitus pohjaa. Uudistetaan vesiin liittyvää tiedonhallintaa.	1.1.1 Valmistellaan ja käynnistetään vesiensuojelun tehostamisohjelma. 1.1.2 Toteutetaan yhteisen vesien- ja merenhoidon tiedonhallinnan uudistusta. 1.1.3 Osallistutaan EU:n Itämeren alueen strategian toimenpideohjelman uudistamiseen.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön	LYMO, TIEVIE
		1.2 Sisällytetään kestävän kehityksen tavoitteiden mukaiset toimet vesien- ja merenhoitoon ja Itämeren suojelun toimenpideohjelmaan.	1.2.1. Aloitetaan vesien- ja merenhoidon suunnitelmien ja HELCOM:n Itämeren suojelun toimenpideohjelman tarkistaminen ja kehitetään merialuesuunnittelua. 1.2.2. Vaikutetaan EU:n vesidirektiivien uudistukseen. 1.2.3 Parannetaan vesipuitedirektiivin ympäristötavoitteiden huomioimiseen liittyvää kansallista lainsäädäntöä mukaan lukien vesilaki.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön	LYMO, RYMO
	1.3 Kehitetään metsien, soiden ja kosteikkojen suojelua sekä hoitoa vapaaehtoisuuteen perustuvilla keinoilla.	1.3.1 Valmistellaan valtion luonnonsuojelualueiden perustamisasetukset 4 alueelle. 1.3.1 Jatketaan METSO-ohjelman toteutusta laajentaen sitä suoalueisiin.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Luontopolitiikka luottamuksella ja reiluin keinoin	LYMO, TIEVIE	

	suotuisa tila on turvattu	1.4 Vahvistetaan lajien ja luontotyyppien suojelua uusien uhanalaisuusarviointien perusteella huomioiden ilmastonmuutoksen vaikutus.	1.4.1 Valmistellaan toimintaohjelma heikentyneiden elinympäristöjen tilan edistämiseksi. 1.4.2 Valmistellaan jatkohanke luonnonsuojelualueverkosto muuttuvassa ilmastossa II.		LYMO, TIEVIE
	Ympäristöriskit on tunnistettu ja ne hallitaan	1.5 Yhdennetään eri sektoreiden lainsäädännön ympäristömenettelyjä, digitalisoidaan lupa- ja valvontamenettelyjä ja kehitetään toissijaisia ympäristövastuujärjestelmiä.	1.5.1 Asetetaan hanke rahoitusjärjestelmän valmistelemiseksi toissijaisille ympäristövastuille (TEAS-hanke ja lainsäädäntöhanke). 1.5.2 Täydennetään E-lupa- ja YLVA-järjestelmiä. 1.5.3 Valmistellaan yhden luukun menettelyjen lainsäädännön täytäntöönpanoa erityisesti sähköisten menettelyjen osalta.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Luontopolitiikka luottamuksella ja reiluin keinoin	YSO, LYMO, RYMO, TIEVIE ja KP johdon tuki
	Elinympäristö parantaa ihmisten hyvinvointi	1.6 Edistetään haitallisten pienhiukkaspäästöjen ja mustahiilen vähentämistä.	1.6.1 Kansallinen ilmansuojeluohjelma luovutetaan valtioneuvostolle hyväksyttäväksi ja aloitetaan sen toimeenpano. 1.6.2 Edistetään vähäpäästöisten pienpolton polttolaitteiden käyttöönottoa.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Luontopolitiikka luottamuksella ja reiluin keinoin	YSO, RYMO TIEVIE
1.7 Vahvistetaan kulttuuriympäristöjen ja -maisemien merkitystä laaja-alaisesti koko yhteiskunnassa.		1.7.1 Toteutetaan kulttuuriympäristöstrategiaa, mm. edistetään kulttuuriympäristömatkailua. 1.7.2 Valmistellaan valtioneuvoston päätös maisema-alueista.		RYMO, LYMO	
1.8 Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin.		1.8.1 Valmistellaan MRL kokonaisuudistuksessa HE-luonnosta. 1.8.2 Toteutetaan KIRADIGI ja maankäyttöpäätökset hankkeita tavoitteena toimialan digitalisaatio.		RYMO, LYMO TIEVIE	
1.9 Edistetään pohjoisten alueiden ympäristöyhteistyön vaikuttavuutta ja synergiaetuja. Ympäristönäkökulma on vahvasti esillä arktisessa,		1.9.1 Jalkautetaan Arktisen ympäristöministeriökokouksen tuloksia Arktisen neuvoston työssä ja ulkoministeriökokouksen valmisteluissa.		HAKA, RYMO, LYMO	

		pohjoismaisessa ja Venäjä-yhteistyössä.	Lisätään UNEPin kautta tietoisuutta aktisista ympäristökysymyksistä globaalilla tasolla. 1.9.2. Edistetään Suomen ympäristö- ja rakentamisen prioriteetteja kahdenvälisissä Venäjä -suhteissa ml. jätehuolto, luonnonsuojelu ja mustan hiilen päästöjen torjunta. 1.9.3. Vaikutetaan Suomen prioriteettien mukaisesti Pohjoismaisen ympäristöyhteistyön toimintaohjelman toteutukseen (2019-2024) erityisesti ilmaston muutoksen, kiertotalouden ja kestävä kehityksen rahoituksen osalta.		
2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta	Suomi on vähentänyt kasvihuonekaasu-päästöjään merkittävästi	2.1 Pannaan toimeen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa ja energia- ja ilmastostrategiaa sekä osallistutaan pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmisteluun. Vauhditetaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä.	2.1.1 Valmistellaan työkaluiden, jätehuollon sekä kiinteistökohtaisen lämmityksen kasvihuonekaasupäästöjen vähennystoimia ja osallistutaan liikenteen päästövähennystoimien valmisteluun. 2.1.2 Valmistellaan ilmastovuosikertomus ja tarvittavat lisätoimet 2030 päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. 2.1.3 Tuetaan ja rahoitetaan kunnissa ja alueilla toteutettavia ilmastohankkeita.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti	YSO, RYMO TIEVIE
	Luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja kestävästi	2.2 Vaikutetaan ympäristö- ja ilmastönäkökohtien huomioon ottamiseen maatalous-, metsä- ja energiasektorilla sekä muussa biotaloudessa. Osallistutaan Itämeren alueen ravinteiden kierrätysstrategian laatimiseen.	2.2.1 Vaikutetaan EU:n uuden rahoituskauden sisältöihin kuten CAP uudistukseen ja metsätalouden tukijärjestelmän uudistamiseen. 2.2.2 Käynnistetään ravinteidenkierrätyksen toimintaohjelman mukaiset toimet.	Hallitusohjelma-kirjaus	LYMO, YSO
	Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa	2.3 Toimeenpannaan valtakunnallista jätesuunnitelmaa ja muovitiekarttaa sekä kehitetään lainsäädäntöä.	2.3.1 Toimeenpannaan EU:n jätedirektiivipakettia ja kertakäyttömuovi-direktiiviä. 2.3.2 Otetaan käyttöön jätteiden ja sivuvirtojen tietoausta.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön	2.3.1 YSO, RYMO, LYMO 2.3.2.YSO TIEVIE

		2.4. Vahvistetaan kestävän kulutuksen ja tuotannon tavoitteita ja toimeenpanoa kansainvälisessä yhteistyössä.	2.4.1 Vaikutetaan YK:n ympäristökokouksessa vahvan poliittisen ohjeistuksen aikaansaamiseksi kestävän kulutuksen ja tuotannon sekä merten muovijätteiden osalta ja viedään kiertotalousteemaa eteenpäin YK:n yleiskokouksen alaisissa prosesseissa.		HAKA, YSO, LYMO
		2.5 Edistetään kestäviä julkisia hankintoja sekä vapaaehtoisten ns. green deal -sopimusten ja vaikuttavuusinvestointien käyttöönottoa.		Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön	YSO, RYMO, LYMO, TIEVIE
	Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas	2.6 Edistetään rakennuskannan energiatehokkuutta, rakentamisen laatua, rakennusten kosteusturvallisuutta ja hyvää sisäilmastoa.	2.6.1 Valmistellaan esitykset rakennusten energiatehokkuusdirektiivin implementoinniksi. 2.6.2 Toimeenpannaan uusia rakentamista koskevia säädöksiä.		RYMO
		2.7 Edistetään uusiutuvan energian hyödyntämistä, puurakentamista ja rakennetun ympäristön vähähiilisyttä.	2.7.1 Toteutetaan puurakentamisen ohjelmaa esim. avataan rahoitushakuja kunnille sekä yrityksille tutkimus- ja kehitystoimiin sekä järjestetään koulutustoimintaa. 2.7.2 Käynnistetään vaiheittain vähähiilisen rakentamisen laskentamenetelmän käyttöönottoa.		RYMO, TIEVIE

		2.8 Valmistellaan toimia rakentamisen ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi.	2.8.1 Toteutetaan toimia rakentamisen ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi osana rakentamisen kiertotalouden edistämistä. 2.8.2 Selvitetään rakennusten muovien käyttömäärät ja laadut sekä edistetään pakkausmuovien vähentämistä. 2.8.3 Tehostetaan YK:n kestävän rakentamisen työohjelman (SBC) toimintaa ja vaikuttavuutta uudistamalla yhteistyötä kotimaassa ja kansainvälisesti.		2.8.1 RYMO, 2.8.1 RYMO 2.8.3 HAKA
3. Kestävä kaupunkikehitys	Kaupunkiseudut lisäävät alueiden kestävä kasvua	3.1 Parannetaan kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja kestävyyttä kumppanuuslähtöisesti.	3.1.1 Laaditaan uudet MAL-sopimukset Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seuduille vuosiksi 2020-2023. 3.1.2 Toteutetaan Kestävän kaupunkikehityksen ohjelmaa.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön	RYMO, YSO, LYMO
	Asuntoja on eri väestöryhmien tarpeisiin kysyntää vastaavasti	3.2 Edistetään asuntomarkkinoiden toimivuutta ja monimuotoisten asuinalueiden kehittämistä.	3.2.1 Valmistellaan asuntopoliittista kehittämissuunnitelmaa. Kehitetään asumisen hallintamuotoja, mm. asunto-osuuskunta.		RYMO
	Lähiympäristöt ovat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä	3.3 Vahvistetaan ihmisten hyvinvointia turvaamalla ja kehittämällä asumisolojen ja lähiympäristön laatua.	3.3.1 Käynnistetään kestäväan kaupunkikehityksen hankkeita, mm. vesienhallintaan liittyen. 3.3.2 Parannetaan ikääntyneiden asuinoloja hyviä käytäntöjä levittämällä sekä kehittämishankkeilla.	Työllisyys ja kilpailukyky, Asuntorakentamista lisätään	3.3.1 RYMO, LYMO 3.3.2 RYMO
		3.4 Edistetään luonnon virkistyskäyttöä ja kestävä luontomatkailua.	3.4.1 Toteutetaan Matkailu 4.0 hanketta. 3.4.2 Tuotetaan Jokamiehenoikeudet – viestintämateriaali.		LYMO, TIEVIE
		3.5 Edistetään luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia parantamalla viherympäristöjen laatua.	3.5.1 Perustetaan kansallinen kaupunkipuisto Kokkolaan ja jatketaan valmistelua Tampereen, Helsingin ja Savonlinnan kaupunkien kanssa.	Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Luontopoliittikka	LYMO, RYMO

				luottamuksella ja reiluin keinoin	
	Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa	3.6 Tuetaan kaupunkiseutujen ja maaseudun vuorovaikutusta.	3.6.1 Käynnistetään hanke kaupunkiseutujen ja maaseudun vuorovaikutukseen liittyen.		RYMO, LYMO
4. Suomen EU – puheenjohtajuus v.2019		4.1 Valmistaudutaan EU – puheenjohtajakauden tehtäviin ja viedään puheenjohtajakausi läpi.	Viedään läpi seuraavat neuvottelut: 4.1.1. Kahden ympäristöneuvoston valmistelut. 4.1.2. Epävirallisen ympäristöministerikokouksen sekä useiden Suomessa järjestettävien asiantuntijakokousten valmistelut ja toteutus. 4.1.3 EU:n 2050-ilmastostrategian neuvottelut sekä Pariisin sopimuksen osapuolikokous. 4.1.4 Montrealin pöytäkirjan ja Minamatan sopimuksen osapuolikokoukset ja kv. kemikaalien hallinnan neuvottelut ml. valmistelukokous. 4.1.5. ECE:n alaisten PRTR-pöytäkirjan ja kaukokulkeutumisopimuksen kokoukset 4.1.6. YK:n biodiversiteettisopimuksen tieteellisen alakomitean (SBSTTA) neuvottelut ja Bernin sopimuksen pysyvän komitean kokous. 4.1.7 Horisontaalisten YK:n ympäristöasioiden neuvottelut ml. Global Pact-aloite, Agenda 2030-korkean tason kokoukset.		4.1.1.HAKA YSO, LYMO 4.1.2.YSO, LYMO, RYMO HAKA 4.1.3 YSO 4.1.4 YSO, HAKA 4.1.5. YSO 4.1.6. LYMO 4.1.7 HAKA
5. Hallituksen reformit		5.1 Osallistutaan reformien valmisteluun tavoitteena toimiva ja vaikuttava ympäristöhallinto.	5.1.1 Valmistellaan maakuntauudistusta ja Luovan perustamista. 5.1.2 Osallistutaan keskushallintouudistukseen ja Tulevaisuuden kunta uudistuksiin.	Reformit: Tulevaisuuden kunta, maakuntauudistus keskushallinnon uudistus	KP johdon tuki ja YM

Ympäristöministeriön strateginen tulossopimus 2019

Liite: Taulukko 1. Tulostavoitteet 2019, Taulukko 2. Mahdollistajat 2019

6. Lainsäädännön valmistelu		6.1 Laaditaan ympäristöministeriön lainsäädäntöohjelma hallitusohjelman tavoitteiden pohjalta.			KP johdon tuki YSO, LYMO, RYMO

* LYMO = Luontoympäristöosasto, RYMO = Rakennetun ympäristön osasto, YSO = Ympäristönsuojeluosasto, HAKA = Hallinto ja kansainväliset asiat, TIEVIE = Tieto ja viestintä, KP johdon tuki = Kansliapäällikön alaisuudessa toimiva johdon tuki

Taulukko 2. Mahdollistajat 2019

Mahdollistajat	Toiminnallinen tulostavoite/Strateginen painopiste	Tarkennukset	Vastuutaho
1. Yhteistyö ja toimintakulttuuri	1.1 Yhteistyö ja aktiivisuus kumppanuusverkostoissa	1.1.1 Kumppanuusverkostoissa tuodaan esille ympäristöministeriön strategiset vaikuttavuustavoitteet ja sisällytetään ne toimintaan mm. ympäristöhallinnossa ja eri ministeriöiden välisessä yhteistyössä. 1.1.2 Kansalliset ja kansainväliset tavoitteet nivotaan tiiviimmin yhteen tehtävien hoidossa. 1.1.3 Käynnistetään Luontokunta ja ympäristötietoisuus- hanke yhteistyössä kuntaliiton ja kuntien kanssa.	1.1.1 HAKA ja YM 1.1.2 HAKA ja YM 1.1.3 LYMO
	1.2 Yhdessä tekemiseen ja vuorovaikutteisuuteen kannustava toimintakulttuuri	1.2.1 Päivitetään strategian toimenpidepolut tulevan hallitusohjelman tavoitteiden pohjalta. 1.2.2 Hyödynnetään toimitilapilotin ja tiimityön hyviä käytäntöjä ja edistetään kokeilukulttuuria (mm. kannustetaan henkilöstöä ehdottamaan ja ottamaan käyttöön uusia toimintatapoja ja työvälineitä). 1.2.3 Jatketaan palautekulttuurin kehittämistä. 1.2.4 Laaditaan 2012 laaditun viestintästrategian korvaava suunnitelma, jolla täsmennetään ministeriön brändiä ja identiteettiä yhteistyössä ulkoisen kumppanin kanssa. Tavoitteena on luoda brändikäsikirja, joka toimii käytännön työkalupakkina viestinnän suunnittelulle ja toimeenpanolle.	1.2.1 KP johdon tuki ja YM 1.2.2 HAKA ja YM 1.2.3 HAKA 1.2.4 TIEVIE
	1.3 Tiedon ja teknologian hyödyntäminen	1.3.1 Määritellään henkilöstö-, talous- ja ohjaustiedon keskeiset mittarit sekä valmistellaan toimintamalli voimavaratiedon käytöstä tiedolla johtamisessa. 1.3.2 Toteutetaan toimialasidonnaisten tietojärjestelmien kokonaisselvitys ja tiekartta uudistukselle ja toteutetaan uudistusta- 1.3.3 Selvitetään mahdollisuuksia tekoälyn hyödyntämiseen toiminnassa. 1.3.4 Edistetään tutkimusyhteistyön ja –tiedon hyödyntämistä	1.3.1 HAKA ja YM 1.3.2. TIEVIE 1.3.3. TIEVIE 1.3.4 KP johdon tuki

Ympäristöministeriön strateginen tulossopimus 2019

Liite: Taulukko 1. Tulostavoitteet 2019, Taulukko 2. Mahdollistajat 2019

2. Osaaminen ja voimavarat	2.1 Jatkuva osaamisen kehittäminen ja yksilön vastuu omasta kehittymisestään	2.1.1 Määritetään strategiaan pohjautuvat tulevaisuuden osaamistarpeet ja kannustetaan työntekijöitä ottamaan aktiivisesti vastuuta oman osaamisensa kehittämisestä. 2.1.2 Vahvistetaan johdon ja asiantuntijoiden viestintäosaamista	2.1.1 HAKA ja YM 2.1.2 TIEVIE
	2.2 Tehokas yhteisten voimavarojen ja rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen	2.2.1 Käynnistetään HR –kumppanuusmalli –hanke ja ja kehitetään työnantajamielikuva. 2.2.2 Kehitetään ilmiöpohjaisiin teemoihin perustuvaa budjetointia ja seurantaan VN:n yhteisen ilmiöpohjaisen budjetoinnin mallin mukaan 2.2.3 Kasvatetaan toimialan rahoitusta vaikuttamalla tulevan EU-rahoituskauden sisältöihin. 2.2.4 Vaikutetaan rahoituksen kohdentamiseen Suomen kansainvälisten ympäristövelvoitteiden toimeenpanemiseksi ja vahvistetaan kestävä kehityksen brändiä keskeisten kumppaneiden kanssa.	2.2.1 HAKA ja YM 2.2.2 HAKA 2.2.3 KP johdon tuki ja YM 2.2.4 HAKA
	2.3 Vuorovaikutteinen ja tavoitteellinen johtaminen	2.3.1 Aloitetaan johtamisen tavoitetilan laatiminen ja toteutetaan valmentavan johtamisen tilaisuuksia. 2.3.2 Käynnistetään työaikajohtamiseen teemavuosi.	2.3.1 HAKA ja YM 2.3.2 HAKA ja YM

* LYMO = Luontoympäristöosasto, RYMO = Rakennetun ympäristön osasto, YSO = Ympäristönsuojeluosasto, HAKA = Hallinto ja kansainväliset asiat, TIEVIE = Tieto ja viestintä, KP johdon tuki = Kansliapäällikön alaisuudessa toimiva johdon tuki